

**Békés Megyei
Katasztrófavédelmi Igazgatóság
Polgári Védelmi Főfelügyelő**

H-5600 Békéscsaba, Kazinczy utca 9.

Tel: 06/66 549-470 Fax: 06/66 441-628 e-mail: bekes.titkarsag@katved.gov.hu

Tájékoztató

a 2016 szeptemberében végrehajtott megyei és járási mentőcsoportok közös éves ismétlődő törzsvezetési és terepgyakorlatáról

Készítette:

**Haskó György
tűzoltó alezredes, tanácsos
megyei polgári védelmi főfelügyelő**

Bevezetés

2016. szeptember 23-24.-én az előzetesen jóváhagyott levezetési terv alapján került végrehajtásra a Békés megye területén megalakított önkéntes mentőcsoporthok éves riasztási és terepgyakorlata. A gyakorlat keretében a mentőcsoporthok kutatási komponensei (*kutyás keresők, búvárok*), valamint műszaki komponensei kerültek alkalmazásra. A gyakorlat helyszínét a Szarvasi Erzsébet liget, valamint a város külterületén található egykori legelőkísérleti telep adták. A kiválasztott helyszínek következtében élethű körülmények között tudták végrehajtani mentőcsoporthok tagok az éves begyakorló gyakorlat keretében kijelölt feladataikat.

1. Vezetési pont:

A gyakorlat vezetési pontját, és egyben a mentőcsoporthok bázisának helyszínét is a Szent István Egyetem GAEEK Tessedik Campusának kollégiumépülete adta, melyet a Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Katasztrófavédelmi Sugárfelderítő Egység (KSE) gépjárműve támogatott meg informatikai háttérrel. A gyakorlat vezetési pontjának és bázisának helyszínt adó ingatlan jellegéből adódóan a közművek közül a gyakorlat során minden adott volt a helyszínen. A helyszínen kialakított vezetési ponton öt fő látott el szolgálatot a gyakorlat során, innen történt a rádióforgalmazás, valamint itt történt a műveleti napló vezetése.

A mentőcsoporthok tagok regisztrációja érkezési sorrendben a tábor egészségügyi biztosítására felállított sátrába történt.

A gyakorlat megnyitását követően megkezdődött ez első gyakorlati feladatban részt vevő mentőcsoporthok vezetőinek eligazítása, mellyel párhuzamosan a pihenősátorban történt meg a jelen lévő mentőcsoporthok tagok honvédelmi jellegű polgári védelmi felkészítése a Békés

Megyei Védelmi Bizottság titkárhelyettese részéről. Az eligazításon a mentőcsoporthok állományából kijelölt civil vezetőket, valamint a kijelölt hivatásos kárhelyszín parancsnokokat készítették fel a várható feladatokra. Továbbá minden gyakorlati helyszínre kijelölésre került a Katasztrófavédelem hivatásos állományából egy fő megfigyelő, aki a feladatok szakszerű végrehajtásáért felelt.

Műveleti napló: Vezetése a gyakorlat során papír alapon és azzal párhuzamosan

elektronikus formában történt. Rögzítésre kerültek bele a gyakorlat fontosabb eseményei, feladat megkezdése, végrehajtásába bevont személyi és technikai erőforrások, beavatkozások jelentősebb szakaszai, „sérültek” megtalálása, Eü-i segítség kérése, feladatok befejezése. A gyakorlat műveleti naplójába a gyakorlat során 63 bejegyzés történt.

2. Kommunikáció:

Mentőcsoporthok riasztása: 2016. szeptember 23. 10:00 órakor a Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság igazgatója elrendelte a járési mentőcsoporthok kijelölt

komponenseinek riasztását. Az Igazgatóság főigazgatója kezdeményezte, hogy a működési terület szerinti Hivatásos Tűzoltóparancsnokságok - az előzetesen egyeztetett személyi erőforrás lista alapján hajtsák végre a mentőcsoporthoz tagok riasztását. A riasztás eredménye megfelelt volt, a mentőcsoporthoz tagokat eredményesen leriasztották.

A gyakorlat során a kommunikáció az Egységes Digitális Rádió rendszeren (EDR), az előzetesen leegyeztetett, és beállított Káreset - 15-ös csatornán zajlott. A kommunikációhoz szükséges technikai eszközöket a Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság saját készletéből biztosította. A gyakorlat megkezdését megelőzően rádiópróba került végrehajtásra. A rádióforgalmazásban részt vettek a mentőcsoporthoz tagjai, a gyakorlati elemek kijelölt kárhely parancsnokai. Az eligazítást követően a mentőcsoporthoz riasztása a rádión keresztül történt meg, majd a feladat végrehajtás során az előzőekben bemutatott részletezettséggel történt a kommunikáció. A rádióforgalmazás végig a rádióforgalmazás szabályai szerint zajlott.

3. Együttműködés:

Mentőcsoporthoz azonos komponensei között: A gyakorlat során folyamatos volt a mentőcsoporthoz közötti együttműködés. Már a gyakorlat szervezése során kialakult az az elképzelés, hogy a mentőcsoporthoz lehetőségek szerint kirendeltségek szerint csoportosítsuk egy-egy feladat végrehajtása során. Kivételt jelentett ez alól a kutatási feladat és a viharokart követő tető helyreállítási feladat ahol a képességek megléte ennél fontosabb szempont volt. Ennek megfelelően a Szeghalmi KVK illetékességi területe szerinti járárok

mentőcsoporthozainak műszaki komponensei vettek részt a viharokart követő faeltávolításban, míg a Békéscsabai KVK mentőcsoporthozjai hajtották végre együttműködve a romosodott épület elbontását.

Mentőcsoporthoz eltérő komponensei között: A kutatási, és a vízből mentési feladatok során a más-más mentőcsoporthoz kutatási és egészségügyi komponenseinek tagjai együtt hajtották végre a feladatokat. Az egészségügyi biztosítást a gyakorlat teljes

időtartama alatt a Körös Mentőcsoporthoz egészségügyi komponense biztosította, melynek tagjai jelen voltak a gyakorlat összes mozzanatánál, és biztosították a „sérültek”, és a gyakorlaton részt vevő állomány egészségügyi ellátását. Őket egészítette ki a Vidra Mentőcsoporthoz 3 fős egészségügyi komponense.

A gyakorlat logisztikai biztosítása során a Pelikán Mentőcsoporthoz hajtotta végre a tábor „örzését” és a beléptetést.

Közreműködőkkel való együttműködés: A gyakorlat során a katasztrófavédelem, a szarvasi rendőrkapitányság, és a helyi polgárőrök erői kapcsolódtak be a feladatok szakszerű biztonságos végrehajtásába. A kapott feladatokat a mentőcsoporthoz az eligazításon elhangzottak szerint hajtották végre.

4. Kárhelyszínek:

A gyakorlat helyszíne a Szarvasi Erzsébet Ligetben található Szent István Egyetem GAEK Tessedik Campusához tartozó volt horgászuduló és annak szomszédságában található 42 hektár kiterjedésű egykori legelőkísérleti telep volt. A helyszín tökéletesen alkalmas volt a viharkárt követő beavatkozások és helyreállítási feladatok gyakorlásához. A tábor mellett található 11 hektár kiterjedésű liget, és annak környezete jó kiindulási alapot nyújtott egy település belterületéről eltűnt személy kutatásához

nyomkövető kutya segítségével, míg a legelőkísérleti telep határán található Dögös-Kákafoki holtág pedig lehetőséget biztosított a víz alatti kutatási feladatok végrehajtásához.

A gyakorlat kezdete előtt 8:30- és 8-50 között munkavédelmi oktatás került megtartásra a gyakorlaton részt vevő teljes állomány részére. A munkavédelmi oktatás tartalma kitért az adott területen előforduló balesetek típusaira, valamint a munkavédelmi eszközök használatának fontosságára. A gyakorlathoz a munkavédelmi eszközöket a Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, és a Körös-Sárréti Katasztrófa- és Polgári Védelmi Egyesület (*munkavédelmi sisak, munkavédelmi kesztyű, esőkabát és gumicsizma*), és a mentőcsoporthok (*arcvédő, tűzoltó védőruházat*) tagjai közösen biztosították.

Irányítás: A járási mentőcsoporthok 2015. évi gyakorlatából levont következtetések alapján a gyakorlat során újra hivatásos állományú kárhelyparancsnokok irányították az önkéntes mentőcsoporthok munkáját. Ezen kívül minden gyakorlatelemnél egy fő hivatásos tiszt látta el a gyakorlati feladatok szakszerű végrehajtásának felügyeletét.

Kárhely-parancsnokok tevékenysége, helyzetfelismerő képessége: A gyakorlat összes feladatelemének végrehajtásra során a kijelölt egységek kárhely-parancsnokok irányították a kárterületen folyó tevékenységet. Biztosították továbbá a kommunikáció folytonosságát a műveletirányítás irányába, valamint az egységeiket folyamatosan együtt tartották a gyakorlat alatt. Alkalmazkodtak a végrehajtás alkalmával felmerülő helyzetekhez, megfelelően alkalmazták, a rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltételeket. Erre jó példa volt, hogy a romosodott épület elbontása során felmerült fémszerkezet darabolási igény biztosítására a műveletirányításon keresztül intézkedtek, így a szükséges technikai eszközt a tető helyreállítási feladattól átcsoportosításra került.

5. Logisztika:

Csapat és felszerelés szállítása: A gyakorlat során a mentőcsoporthok önállóan mozogtak, az azonos civil szervezetből érkező komponenstagok jellemzően egy gépjárművel. A gyakorlaton részt vevő keresőkutyák, műszaki mentési szakfelszerelések és bűvárfelszerelések szállítását a mentőcsoporthok mind saját erőből oldották meg.

Elhelyezés, táborrend: A Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság előzetesen kialakította a táborrendet, mely elhelyezési és egészségügyi sátorból alakuló térből és

parkolóból valamint az 1. pontban részletezett vezetési pontból állt. A sátrak egymás környezetében funkciójuk alapján kerültek elhelyezésre. A mentőcsoporthoz elhelyezésére, felkészítésének biztosítására, és az étkeztetés pihentetés végrehajtására a Békés MKI által biztosított „EMK” sátrak szolgáltak. A gyakorlaton részt vevő technikai eszközök elkülönített parkolóban kerültek elhelyezésre. Az ingatlan udvarában parkoltak a személygépjárművek és a kisteherautók, míg az ingatlan előtti közterületen a gépjárműfecske- és munkagépek. A tábor területén a gépjárműforgalmat a Pelikán Mentőcsoporthoz önkéntesei szabályozták.

Útvonalterv, menetoszlop: A táborból az egyes gyakorlati helyre történő vonulást a Szarvasi rendőrkapitányság egy járőrautóval és két járőrrel polgárőrök bevonásával támogatta. A táborban az eligazítást követően összeállított konvojokat a kárhely-parancsnokok vezették a gyakorlati feladat helyszínére.

Ellátás: A minősítő gyakorlaton részt vevő állomány ellátása szolgáltatás igénybevételével, a

Békés Megyei Kormányhivatal finanszírozásában valósult meg. A gyakorlat során minden résztvevő kapott egyszeri meleg étkeztetést, valamint a gyakorlat ideje alatt rendelkezésre állt védőital.

Eszközök karbantartása: A gyakorlatba bevont technikai eszközök a mentőcsoporthoz tagjainak saját tulajdonában vannak. Ezek az eszközök jellemzően az adott mentőcsoporthoz tag hétköznapi munkavégzéséhez is elengedhetetlenek így érvényes hatósági engedélyekkel rendelkeznek, azonnal használható állapotban vannak.

Higiénia: A gyakorlat során a tábornak helyet adó Szent István Egyetem GAEEK Tessedik Campus vízvezetékjének szeparált női és férfi zuhanyzói, valamint mosdói voltak használhatóak. Dohányzásra kijelölt hely az ingatlan hétköznapi funkciójából adódóan több helyen megtalálható volt.

6. Felderítés

A felderítést a mentőcsoporthoz komponenseinek tagjai hajtották végre az eligazítás során kapott információk megerősítése érdekében. A gyakorlat ideje alatt uralkodó nappali viszonyok miatt a felderítéshez speciális eszközökre (*világítás, GPS*), nem volt szükség. A kutatási feladat végrehajtása során a kutatási egységek az eligazítás során meghatározott területet beazonosították, átkutatták, az elrejtett személyeket és tárgyakat egy fabábu kivételével megtalálták.

A kutyás kutatási egységek a részükre kijelölt nagy kiterjedésű területet a nyomkövető és terület kutató kutyák segítségével átkutatták. Az egységek rendelkeznek a feladat végrehajtásához szükséges személyi és tárgyi feltételekkel. A gyakorlat során a Körös Mentőcsoporthoz 2, a Vidra Mentőcsoporthoz 2, a Titán Mentőcsoporthoz 1, valamint a Körös Kondor Mentőcsoporthoz 3 kutyát alkalmazott.

Békés megyében két mentőcsoporthoz a Körös és a Vidra rendelkezik víz alatti kutatási

képességgel. Melyek közül a Körös Mentőcsoporthoz búvárai vettek részt a gyakorlaton, és kamatoztathatták képességeiket. A felderítést a terepadottságok függvényében a partról, vagy a vízről végezték el a merülés megkezdése előtt. A Körös Mentőcsoporthoz búvárait a Vidra és a

Körös Kondor Mentőcsoportok vízimentői biztosították a Szarvasi Hivatásos Tűzoltóparancsnokság kishajójából.

7. Beavatkozás

A mentőcsoportok megalakított komponensei a részükre meghatározott feladatok végrehajtásához szükséges technikai eszközökkel rendelkeznek. A minősített mentőcsoportok közül a Körös, a Dél-Békés, a Vidra és a Sárrét Mentőcsoport rendelkezik teljes garnitúra saját védőruházattal. Az többi mentőcsoport részére a Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság kárelhárítási védőruhát biztosított a gyakorlat időtartamára.

A beavatkozások során a szervezők által csak olyan eszközök kerültek biztosításra, melyet a mentőcsoportok tagjai egy éles helyzetben is a védekezés szervezőitől kapnának meg (*rigli, fólia, gerenda*), vagy azok általuk történő helyszínre szállítása bonyolultabb, mint a helyben történő biztosítás.

A mentőcsoporthoz tartozó tagok a gyakorlaton használt eszközöket több esetben a hétköznapi életben a munkavégzésükhöz használják (*forgókotró, teherautó, emelőkosár, quad, láncfűrész, bívárfelszerelés, munkakutyák*), így azok használata rutinos, készségszerű. A feltételezett vihar során kidőlt fák eltávolítása során a láncfűrész közelében dolgozó mentőcsoporthoz tartozó tagok figyelemmel voltak egymásra, és a vágás irányára. Védőszemüveget és munkavédelmi kesztyűt, valamint munkavédelmi sisakot viseltek.

A mentőcsoporthoz tartozó tagok gyakorlottságának (*hétköznapi rutin, önkéntes tűzoltóság, vízi sportok és természetesen a rendszerbeállító, minősítő gyakorlatok során szerzett tapasztalat*) köszönhetően a feladat végrehajtás hatékonysága kiemelkedő volt.

8. Egészségügyi biztosítás helyzete:

A gyakorlat során külső egészségügyi szerv, szolgáltató nem került bevonásra. A mentőcsoporthoz tartozó tagjai között található mentőápoló, általános ápoló, szociális gondozó, krízisintervenciós szakember. A gyakorlat ideje alatt a Körös Mentőcsoporthoz tartozó részéről folyamatosan biztosított volt a helyszínen egy esetkocsinak megfelelő felszereltségű gépjármű a beavatkozáshoz szükséges felszerelésekkel.

A gyakorlat során négy személy töltötte be a sérült imitátor szerepet, felkészítésük, ellátásuk megfelelően megtörtént. A sérültek felkészítése a Magyar Vöröskereszt segítségével képzett imitátor segítségével valósult meg.

9. tapasztalatok, tanulságok, javaslatok:

Tapasztalatok: A mentőcsoporthoz tartozó tagok aktívak, motiváltak, egymás tevékenységét figyelemmel kísérik, az elért eredmények és a közösen végrehajtott feladatok összekovácsolják a tagokat. Az együttműködés további elősegítése érdekében alkalmaztuk egy-egy gyakorlati helynél az azonos kirendeltséghez tartozó mentőcsoporthoz tartozó tagjait. Korábbi gyakorlatok tapasztalatából kiindulva úgy kerültek összeállításra a feladatok, hogy azok végrehajtási ideje azonos legyen, egyes mentőcsoporthoz tartozó tagok ne végezzenek hamarabb, mások pedig ne dolgozzanak tovább. Minden mentőcsoporthoz tartozó tagnak igyekeztünk a saját képességének és aktivitásának megfelelő feladatot szervezni.

Tanulságok: A gyakorlat során romosodott hullámpala fedésű tetőszerkezet elbontására és ideiglenes helyreállítására került sor. A hullámpala kialakításából adódóan kedvelt fészkelő helye a darazsaknak, ami jelen gyakorlati feladat végrehajtása során is megfigyelhető volt. A rovarok jelenléte nehezítette a gyakorlat végrehajtását, a jövőben hasonló feladatok betervezése során fel kell készülni a darázsirtás lehetőségének biztosítására.

Fontos, hogy a gyakorlatok során az üzemanyagok vételezése felügyelet mellett történjen, így elkerülhető a különböző típusú üzemanyagok összecserélése, mely kiemelten fontos a tiszta és keverék benzín esetében, melyek a legnehezebben megkülönböztethetőek. Emellett figyelmet kell fordítani az üzemanyag kannák jelölésére és lehetőség szerint törekedni kell az eltérő színű üzemanyag kannák használatára.

A gyakorlat előzetesen megszervezett feladatairól a kirendeltségek felügyelői tájékoztatták a katasztrófavédelmi megbízottakat, esetlegesen közvetlenül a mentőcsoporthoz komponenseinek a vezetőit. Ennek ellenére egyes feladat végrehajtások során felmerültek olyan eszközigények, melyekkel egyes mentőcsoporthoz nem rendelkeztek a helyszínen így eseti átcsoportosításokkal kerültek ezek a feladatok megoldásra. *(Pl. motoros roncsvágó az épületbontáshoz.)* Ennek a rugalmas végrehajtásához szükséges az, hogy a mentőcsoport tagok egymás technikai eszközeire, képességeire rálátással legyenek.

A víz alatti kutatás előkészítése során az egyik bábu elsüllyesztése csak többszöri próbálkozásra, egyre több súly rögzítésével sikerült. Míg a süllyesztést végzők pótsúlyért elhajóztak a bábu és a súlyként használt homokzsákok felszívták magukat vízzel és elsüllyedtek. Mivel a helyszínen a süllyedés során megfigyelő nem maradt, így a pontos elsüllyedés helye nem volt ismert, így a keresés többszöri megismétlés után eredménytelen lett, egy bábu a gyakorlat során eltűnt.

A bűvár a gyakorlat során egyedül merült, másik bűvár és a vízimentők kizárólag a hajókból biztosították.

A 2015. évi gyakorlat tapasztalatait feldolgozva 2016.-ban a kommunikáció a hivatásos kárhelyparancsnokok és az operatív törzs között zajlott. A hívónevek a kárhelyszíneknek és a mentőcsoporthoz képességeinek megfelelően kerültek kiválasztásra.

A gyakorlaton részt vevő statiszták, sérültek ellátása során mindig kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az egészségügyi beavatkozó egységek a sérültek sérüléseinek súlyossága alapján lássák el a mentett személyeket, és ezeket az információkat megfelelő módon adják át egymásnak a különböző egészségügyi egységek. A legsúlyosabb sérültek az egészségügyi prioritások alapján az eszméletlen sérültet kell tekinteni.

A gyakorlat védelmi igazgatási jellegéből adódóan több meghívott vendég is és az Arad megyei Veszélyhelyzet-kezelési Felügyelőség 4 fő megfigyelője is megtekintette. A jövőben fel kell készülni arra, hogy a meghívott vendégek is természetes vagy mesterséges úton kialakított „kárhelyszíneken” mozognak. Így az ehhez szükséges munkavédelmi szabályok betartására kiemelt figyelmet kell fordítani *(kordonozás)*.

Javaslatok: Az elmúlt két évben megkezdődött a megalakított és minősített önkéntes mentőcsoporthoz pályázati úton történő ellátása technikai eszközökkel, felszerelésekkel, védőruházattal. Ez a fejlesztés várhatóan a KEHOP pályázatok következtében tovább folytatódik, ezért az eszközök alkalmazására a jövőben végrehajtásra kerülő gyakorlatok során kiemelt figyelmet kell fordítani. Ezzel elérni, hogy a mentőcsoporthoz állománya a rendelkezésére álló technikai eszközöket, felszereléseket készségszintű használatát elsajátítsa „éles” körülmények között.

2015. évben a Körös, a Körös-Kondor a Vidra és a Sárrét Mentőcsoport önkéntesei a BM OKF mentőcsoport pályázatain beszerzett technikai eszközök használatához szükséges kisépkezelői tanfolyamot elvégezték és eredményes vizsgát tettek. Ezt a formájú képzést az idei évben is kezdeményezni kell, hogy a rendelkezésre álló eszközök használatát minél több önkéntes tudja elsajátítani.

Mivel 2016. év folyamán Békés Megyében 32 települési önkéntes mentőcsoport szerzett eredményes nemzeti minősítést, ezért meg kell vizsgálni a lehetőségét, hogyan lehet a jövőben települési és a járási mentőcsoporthoz gyakorlatait összehangolt formában végrehajtani. Ennek egyik formája lehet a jövőben a gyakorlatnak helyszínt adó járás települési mentőcsoportjai vegyenek részt a járási gyakorlatok összevont gyakorlatán, így biztosított lesz települési mentőcsoporthoz részére a 3 évenkénti gyakorlás.

Békéscsaba, 2016. október 27.